

A JÓ PAP IS HOLTIG TANUL

EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS

A modul szerzője:
Jakab György

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

11. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I. a) Közhelyek?					
A	A tanár megkérdezi az osztálytól, hogyan értelmezik az óra címeként használt mondást. 5 perc	Érdeklődés felkeltése Szövegértelmezés	Frontális megbeszélés		P1 (A tanulás, mint fogalom)
I. b) Az új fogalom felvetése					
A	A tanár felírja a táblára: LLL. Megkérdezi, hogy tudja-e valaki, minek a rövidítése ez a három betű. Közösen megbeszélik a helyes választ. Ezután három-négyfős csoportokban a tanulók összegyűjtik, milyen fogalmakat, gondolatokat, ismereteket tudnak társítani a kifejezéshez. A csoport jegyzője írásba foglalja azt a meghatározást, amit a csoporttagok közösen hoznak létre. 10 perc	Fogalmak gyűjtése meghatározása	Frontális megbeszélés		P2 (LLL)

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek		
			Diák	Pedagógus	
II. Új tartalom feldolgozása					
II. a) Esettanulmányok: a tanulás és a változás-változtatás összefüggései					
A	A korábbi években készített egyéni családtörténet anyagára alapozva a tanulók áttekintik, hogy a tanulás milyen szerepet játszott idősebb családtagjaik, a felmenő nemzedékek életében. A megadott szempontrendszer segítségével megírják tapasztalataikat. Az egyéni munka végeztével 3-5 fős csoportokat alkotnak, és közösen megfogalmazzák, milyen hasonlóságok találhatóak a különböző életutak között. 45 perc	Ismeretek összegzése Identitástudat Tolerancia	Egyéni elemzés. Csoportmunka – szóforgó	D1a (Felnőtt diákok)	P3 (Az elemzés szempontjai)
B	Egy család több nemzedékének történetén vizsgáljuk, hogy sikerességük mennyiben köszönhető jó helyzetfelismerésüknek, folyamatos tanulási igényüknek és a változás iránti igényüknek. A tanulók csoportokat alkotnak, szétosztják egymás között a megfigyelési szempontokat, feladatokat. Más forrásokat is felhasználva (internet, kiadványok a Zsolnay családról és Pécsről) meghatározzák azokat a helyzeteket, melyekben az előbbre vivő változások történtek. A csoportmunka végén a tanár vezetésével közösen megbeszélik tapasztalataikat. 45 perc	Ismeretek összegzése Identitástudat Figyelem Együttműködés	Csoportos kutatómunka – szakértői mozaik	D1b (A Zsolnayak)	P3 (Az elemzés szempontjai)

Tevékenységek – időmegjelöléssel		A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. b) A fogalmi háló bővítése					
A	<p>Az internet segítségével információkat gyűjtenek a tanulók arról, hogy választott pályájukon milyen változások történtek az elmúlt húsz évben, és ha lehet arról is, hogy milyen változásokra lehet számítani a közeljövőben.</p> <p>Elkészítik a választott pályájukat bemutató elektronikus mappát, amelyben összegyűjtik a felkutatott információkat.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>Információfeldolgozás</p> <p>Az új információk alkalmazása</p> <p>Rendszerező képesség</p> <p>Önismeret</p> <p>Kommunikáció</p>	Egyéni vagy csoportos internetes kutatómunka		P4 (Internetes kutatás)
B	<p>A tanulók három csoportot (a, b, c) alakítanak. A tanár kiosztja a csoportoknak a megfelelő szöveget. Az ott olvasható feladatok segítségével a tanulók feldolgozzák a forrásokat.</p> <p>Ezután lehetőség szerint hatfős csoportokat alakítanak (2-2-2 tanuló az a, b, c csoportból) és megosztják egymással újonnan szerzett tudásukat.</p> <p style="text-align: right;">45 perc</p>	<p>Szövegelemzés</p> <p>Információgyűjtés</p> <p>Rendszerezés</p> <p>Az új tapasztalat feldolgozása</p> <p>Kommunikáció</p> <p>Együttműködés</p> <p>Lényeglátás</p>	Csoportmunka, szóforgó	<p>D2a (Tanulásra ítélt társadalom?)</p> <p>D2b (Befektetés a tanulásba)</p> <p>D2c (Munkáltatói elvárások)</p>	P5 (Dokumentumok feldolgozása)

Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja – a fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök – mellékletek	
			Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés				
III. a) Saját formára szabjuk a tapasztalatot				
A	Az előzőekben vizsgált pályaképekről készült mappákat bemutatják a tanulók vagy a csoportok. Megfogalmazzák, melyek azok a helyzetek, követelmények, ahol az eredményesség azon múlik, hogy az illető mennyire tud alkalmazkodni az új körülményekhez, hogyan tud megtanulni új ismereteket és elsajátítani készségeket. 20 perc	Önismeret mélyítése Egyéni fejlődési lehetőség meghatározása Célok megfogalmazása Tudatosság		P6 (Összegzés)
III. b) Így vagyunk ezzel mi mind!				
A	A tanulók párokat alkotnak. A rendelkezésre álló idő elfelezésével elmondják egymásnak, mit tanultak saját magukról, mit ismernek erősségükként, és mi az, amit tovább akarnak fejleszteni magukban. 10 perc	Önismeret mélyítése Egyéni fejlődési lehetőség meghatározása Célok megfogalmazása Tudatosság		

TANÁRI MELLÉKLETEK

P1 A TANULÁS, MINT FOGALOM

A modul központi célkitűzése az, hogy minél többet megtudjunk a tanulásról általában, ezen belül az egész életen át tartó tanulásról, valamint a tanulás különböző formáiról. A modul címeként használt közmondás megadja a hangütést, abban a gondolkörben mozgunk, amelyben a tanulás mindig is az élet szerves része volt, ehhez a 20. század szlogenje a kor sajátos jelentését sajátos összefüggésben csatolta. Számunkra a tanulás célja a változás, változtatni tudás. Ennek feltétele a nyitottság, rugalmasság, az információk kezelésének készségei, az önismeret és önbizalom, a hit önmagunkban, hogy képesek leszünk változtatni. A tanulás mint cselekvés több formában is meghatározható, ezekre a későbbi feladatokban találunk példákat, azt a gondolatot azonban, hogy a tanulás hozzátartozik a mindennapjainkhoz, végigkíséri életünket, már itt az első feladatban tisztázzuk.

A „tanulás” fogalom tartalmának további árnyalására kérhetjük a tanulókat közmondások, szállóigék, szólás-mondások gyűjtésére, illetve közösen értelmezhetjük La Rochefoucauld mondását:

A bölcsesség a léleknek az, ami a testnek az egészség.

P2 LLL – EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS

A ráhangolás második mozzanatában a tanuláshoz kapcsolódó manapság legtöbbször használt kifejezést vizsgáljuk meg, melyet gyakran mozaikszóként használnak: L(life) L(long) L(learning) – melynek a bevett magyarítása: egész életen át tartó tanulás. A lexikon meghatározásában:

EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁS – fogalomköre a fejlett társadalmakban jelent meg: a tanulás az életút végéig tart és az emberi lét szerves részévé válik. E felfogás szerint nem csupán a 6-18 évesek köteleessége és a 18-25 évesek lehetősége, hanem általános társadalmi tevékenység. Az egész életen át tartó tanulás szorosan kapcsolódik a társadalmi, gazdasági és politikai méltányosságához, a nemek egyenlőségéhez, a tanulás egyetemleges jogához, a környezettel harmóniában éléshez, az emberi jogok tiszteletéhez, a kulturális sokszínűség elfogadásához, a békéhez és ez emberek aktív részvételéhez az életüket érintő kérdések tekintetében. Az egész életen át tartó tanulás színterei között egyre nagyobb hangsúllyal jelennek meg az iskolán kívüli helyszínek: a helyi közösség, a munkahely, az otthon. A nem formális körülmények között megszerzett ismeretek és képességek (tájékozottság, munkatapasztalat, szervezési rutin, számítógép felhasználói jártasság, nyelvtudás stb.) egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az elhelyezkedésnél. Az informatika számos lehetőséget kínál az egyéni, a munkát segítő vagy a szabadidő eltöltését jelentő informális tanulásra.

Magyar Virtuális Enciklopédia. A szócikket összeállította: Benedek András. Utolsó frissítés 2003. november 27. 2003. MTA.

Az új fogalom bevezetése tehát azt jelzi, hogy a tanulást tudatosan, célhoz és feltételekhez kötötten beépítjük életünkbe, tervezzük azt. Az iskola, mely csak a 20. század első harmadától meghatározó színtere a tanulásnak, sohasem jelentette a tanulás teljességét. A fenti meghatározásból kitűnik, hogy az egész életen át tartó tanulás egy gondolkodási módot, beállítódást is takar. A modul feladatainak feldolgozása során ezeket a fogalmakat tárjuk fel, pontosítjuk, úgy, hogy a végén a saját életcéljaink megfogalmazásában felhasználhassuk azokat.

P3 AZ ELEMZÉS SZEMPONTJAI

A II. a) rész esettanulmányok keretében tovább halad a személyes tapasztalatok, történetek gyűjtésén keresztül a fogalmak feltérképezésében. Mindegy, hogy az A változat saját családtörténetével vagy a B változat „importált” családjával, a pécsi Zsolnay családdal dolgozunk, a cél ugyanaz. Személyes élettörténeteken keresztül jussanak közelebb a tanulók az egész életen át tartó tanulás gyakorlati jelentéséhez, másodkézből vett tapasztalatok útján legyen konkrét elképzelésük a tanulás sokféle lehetőségéről. A legfontosabb az azonos kérdéssor.

1. Milyen változás, milyen körülmények váltották ki a döntést a tanulásról?
2. Mit, hol, kitől tanult? A tanulás mely formáját választotta?
3. Mi volt a célja a tanulással?
4. Mely tényezők, körülmények segítették a megvalósításban?
5. Mely tényezők, körülmények jelentettek akadályt?
6. Sikeresnek tartod-e a megvalósítást?

Ezek a kérdések azt a gondolatmenetet követik, amely szerint a tanulóknak saját helyzetüket, lehetőségeiket, döntéseiket kell majd elemezni. A megbeszélő kör legfontosabb része, hogy ezeket a kérdéseket használják, váljanak a gondolkodásuk részévé.

P4 INTERNETES KUTATÁS

Az alábbiakban (P4 és P5) a II. b) *Fogalmi háló bővítése* témakör két változata áll. Az egyik internetes kutatásra épül, a másik nyomtatott anyag elemzésére. Használhatjuk úgy is a kétféle feladatot, mint étlapot, végezhetik párhuzamosan is különböző csoportok. Ebben az esetben az összefoglalás részben kell arra ügyelnünk, hogy minden csoportnak legyen lehetősége az eredményeit megosztani a többiekkel, hogy mindenkinek nyeresége származzon a saját munkájából, és a másikat is tudja hasznosítani.

Ebben a változatban az internet lehetőségeit használjuk fel. Két célunk van ezzel, egyrészt a mindennapi életünkben is az internet mint információforrás egyre nagyobb jelentőségű, másrészt mert az egész életen át tartó tanulás egyik legfontosabb eszköze az internet és az e-learning. Ezt a feladatot egyénileg is, vagy akár csoportban végezhetik a tanulók. Ha csoportot alakítanak, annak az azonos érdeklődési kör az alapja. Például a műszaki pályák iránt érdeklődők alakítanak egy kutatókört, és a számítógép és az internet adta lehetőségekkel élve megosztják egymás között a feladatot, kommunikálnak a feladat közben.

Attól függetlenül, hogy egyéni vagy csoportos kutatómunkát valósítanak meg, ha van rá lehetőség, „élő” információt is szerezhetnek az interneten keresztül, azaz lépjenek kapcsolatba olyan személyekkel, akik az adott foglalkozás, foglalkozáscsoport jeles képviselői, vagy olyan helyzetben vannak, hogy sok információval szolgálhatnak a tanulók kérdéseire.

A lényeg az, hogy minél jobban kihasználjuk az eszköz adta lehetőségeket, és hogy kiderüljön, az egész életen át tartó tanulás eszköze az internet.

A feladat célja egy mappa összeállítása, amelyben egy választott foglalkozás-terület leírása található. Milyen követelmények vannak ezen a pályán, mit várnak el a foglalkoztatók, milyen lehetőségeket kínálnak pályakezdőknek. Fontos, hogy a tanulók érezzék a szabadságu-

kat kutatás közben, így szokták meg, hogy egyénileg mérlegelik egy-egy információ jelentőségét; ugyanakkor tartsák szem előtt, hogy a munka lényege az, hogy előbbre jussanak önmaguk megismerésében, a pályaválasztásra való felkészülésben.

Az értékelés alapja az a mappa, vagy más formátum, amelyben bemutatják a választott foglalkozáskör követelményeit és lehetőségeit, különös tekintettel a tanulásra, képzésre.

P5 DOKUMENTUMOK FELDOLGOZÁSA

Ebben a feladatban különböző típusú dokumentumokat kapnak kézhez a tanulók, amelyek értelmező olvasásával a témakör fogalomkészletét bővítik, közvetve pedig több tapasztalatot nyernek arról, hogy mit jelent a gyakorlatban, egy konkrét vállalatnál a folyamatos képzés. Ez a feladat azoknak a tanulóknak kézenfekvő, akik a társadalomtudományok iránt érdeklődnek (Pódiumvita és Polónyi István cikke), vagy konkrét elképzelésük van arról, hogy milyen vállalatnál szeretnének majd dolgozni (az IBM vállalati képzési stratégiája).

A fogalmak tisztázását írásban rögzítsék a csoportok, hogy az értékelő megbeszélésen egymásnak kézbe is tudják adni.

Miután igényes, szakmai nyelven írt tanulmányok, előadások szerepelnek itt, használjanak a tanulók értelmező szótárt vagy egyéb segítséget a megértéshez.

P6 ÖSSZEGZÉS

Bármely formáját választottuk a kutatómunkának, közös elemzéssel, tapasztalatcserével zárjuk a modult. A záró feldolgozásnak két része van.

Az első rész a nagy körben (egész osztállyal, csoporttal) zajló megbeszélés. Itt az első feladat az, hogy az egyes csoportok, tanulók ismer- tessék egymással a kutatási eredményeket. Az elkészült mappákat vagy más formátumú összefoglalókat, elemzéseket tegyék közszemlé- re, hogy ki-ki érdeklődése szerint tanulmányozhassa őket. A szóbeli megfogalmazás a következő kérdések köré épüljön!

– Mi jelenti a legnagyobb feladatot az egész életen át tartó tanulóssal kapcsolatban?

– Hogy látod tanulás és változás kapcsolatát? Mondj rá példákat.

– Milyen kapcsolatban van az egész életen át tartó tanulás életed különböző színtereivel?

Az utolsó tíz perc a páros megbeszélése. Ebben a megbeszélésben a személyes tanulságok megfogalmazása a feladat, ezért a párok biza- lom alapján jöjjenek létre. A személyes értékelés zajlik itt, az esettanulmányok kapcsán megismert gondolatmenet és kérdések felhasználásával.

Mi az, ami a tanulásra motivál?

Mit, hol, kitől szeretnél megtanulni? A tanulás mely formáját választod?

Mi a célod a tanulóssal?

Mely tényezők, körülmények segítenek a megvalósításban?

Mely tényezők, körülmények jelenthetnek akadályt?

Mikor tartod sikeresnek a megvalósítást?

